

Referat

MØTE I FELLEES RESSURSGRUPPE FOR REISELIV, FRILUFTSLIV OG STRANDSONE – KPAer og Kystsoneplan for kommunene Balsfjord, Karlsøy og Tromsø

Når: Tirsdag 02.02.2021 kl. 12:00 – 15:00

Hvor: digitalt på Teams

Hvem: Deltakere i felles ressursgruppe for Reiseliv, friluftsliv og strandsone (se deltakerliste nederst)

Vedlegg sendt gruppen 25.01.21:

- Vedtatt planprogram for Kystsoneplanen
- Oversikt over påmeldte til møtet per organisasjon (sendt 02.02.21)

Agenda	Oppsummering
Velkommen	<p>Prosjektleder for Kystsoneplanen ønsket velkommen. Gikk gjennom agendaen og hvem som var tilstede.</p> <p>God representasjon og bredde i deltakelsen. Se oversikt over organisasjonstilhørighet på de 21 som var påmeldt til møtet.</p>
Agenda for møtet	<p>Prosjektleder fortalte kort om arbeidet med arealplaner, formålet med ressursgruppen og la opp til diskusjon om tema knyttet til reiseliv, friluftsliv og strandsone. Presentasjon vedlegges referatet.</p>
Runde rundt bordet for å belyse ulike utfordringer og mulige løsninger knyttet til friluftsliv og reiseliv	<p>Troms og Finnmark fylkeskommune:</p> <p>Kartleggingen av friluftsområder: gjort etter mal fra Miljødirektoratet med 13 ulike kvaliteter som man kartlegger etter og en områdebeskrivelse. Selv om metodikken er lik er det åpenbart at det gjøres ulikt i ulike deler av landet. Blir områdene for store kan det være vanskelig å ta de gode valgene. Utfordring at det er lite kartlegging i sjøområdene. Noen korridorer er tatt med, men generelt sett er ferdelsårer på sjøen underrepresentert i kartleggingene. Differensiering i overgangen sjø/land vil her være viktig. Pekte på flere ulike andre kilder som kan benyttes i tillegg for å styrke kunnskapsgrunnlaget ifbm arealplanarbeidet. Viktig å se på de ulike funksjonene til området som grunnlag for å differensiere hvilken betydning de har; er det et friluftsområde – eller er det mer et område med urørt preg? Veilederen anbefales at det foretas jevnlig oppdateringer av friluftskartleggingen og gjerne ifbm startprosessen av planarbeid.</p> <p>Statsforvalteren i Troms og Finnmark:</p>

Viktig å se sjø og land i sammenheng – godt å se at det er en koordinering av dette i prosessene mellom KPAer og Kystsoneplan. Lurer på om det er kommet innspill til nye utbyggingsområder i kommunene og vil gjerne bidra til å se på disse i en strandsone/friluftssammenheng.

Peker på at reiselivet har hatt stort fokus på langveisreisende, som bidrar negativt til klimaregnskapet, og spør om dette fokuset nå vil endre seg. Klimamessig bærekraft viktig.

Er det behov for å velge ut noen friluftsområder som tilrettelegges spesielt for tilreisende (bobilplasser mv), og da forbeholde/skjerme noen friluftsområder for lokalbefolkningen? Bruke friluftsløven til å regulere bruken?

Forum for natur og friluftsliv Troms:

Lofoten har politisk forankret arealnøytralitet som et mål, noe som medfører at mange områder allerede har beskyttelse gjennom de politiske målene. De har også flere naturmangfoldplaner underveis, mens ingen kommuner i Troms har slike planer. Tromsø har søkt om midler.

Sjøsamisk kultur og friluftsliv dypt forankret i jakt, fiske, matauk mv. mener at dette gjenspeiler seg i friluftskartleggingen.

Flere tiltak har påvirkning på økosystemnivå og vil påvirke hvordan man bruker arealene, f.eks. til fritidsfiske. Sier at det er mange som ikke lengre kan fiske på de vanlige plassene fordi det er påvirkning fra et tiltak lengre unna. Da hjeler det ikke med en hensynssone rund fiskeplassen.

Landskap og friluftsliv – anses de som viktig nok? De har stor verdi både for friluftsliv, folkehelse mv.

Eksisterende plan er et godt utgangspunkt. Vi har i dag mer erfaring og kunnskap om disse områdene som kan brukes i arbeidet med å justere/korrigere eksisterende arealer evt legge til nye.

Reiseliv: infrastruktur – ønsker en bedre dialog om infrastruktur som er bygd opp av organisasjonene. Opplevelsen av lokalt friluftsliv -ta hensyn til de som bor og lever et sted (toalettpapir, forsøpling). Ferdselsåreprosjektet bør se også på dette. Naturhensyn – ta hensyn til fugleliv og fisk, jf uvettig kjøring. Beste praktiser burde formaliseres i et lisensprogram eller lignende. Fisketurisme – lokal sedvane. Reiselivet bør ser mer på den lokale praksisen i området, slik at fisket varieres slik de lokale gjør det. Da ville man fått til bedre sameksistens. Kortreist reiseliv – hva etterspør folk i reiselivet. Vil ha betydning for hvilke arealer som brukes og planlegging.

Holdningskampanjer – hvordan være en god gjest både ift natur og friluftsliv – er vi gjerne med på. Håper at også reiselivet kan være med på å drive frem arbeidet med gode naturmangfoldplaner. Når vi vet hvor den sårbare naturen er, så er det lettere både med spissa informasjonstavler, båtutsett der det ikke er i konflikt med natur.

Planbestemmelser mv – vurdere begrensninger på lysbruk. Lys og lydforurensning er viktig.

Ishavkysten friluftsråd:

Kartleggingen av friluftsområder: Dette er en førstegangskartlegging Ishavkysten gjorde på oppdrag fra Fylkeskommunen etter standarden fra Miljødirektoratet. Det er både behov for å revidere den og gjøre den mer detaljert herunder evt gjøre områdene mindre, slik at kartleggingen kan benyttes bedre i arealsaker. I tillegg bør kystfriluftslivet få bedre plass i kartleggingen.

Friluftsområder ivaretas ikke godt nok gjennom dagens planer. Peker på at de momentene Fylkeskommunen tar opp mht til dette er viktig.

Hvordan ivareta dugnadsånden lokalt eller belønne de lokale slik at de skal synes det er greit å serve også andre. Peker på at det pågår et regionalt prosjekt om stedsforvaltning som de tre kommunene og Storfjord deltar i hvor nettopp dette diskuteres. Tromsø har fått midler til å lage informasjonstavler. Her kan jo dette med hvordan oppføre seg i naturen være et tema. Karlsøy har også fått midler til informasjonstavler og parkering.

Det bør tilrettelegges gjennom arealplanene for «her starter du turen» med flere båtutsett kombinert med parkeringsplass og toalett.

Innfallsporter som landskapsvernområdene har tilrettelagt sammen med lokalbefolkningen, jf Mikkelvika, Lyngsalpene, er veldig bra. Modell flere bør se på - samarbeid med de lokale – god modell.

Tromsø Havpadleklubb:

Bra å ha planer med både friluftsliv og reiseliv slik at det er forutsigbart frem i tid. Kjennskapet til friluftsområder er imidlertid lite kjent for de som drar ut på tur.

Peker på utfordring med utenlandske reiselivsaktører som legger beslag på allmenningen/friluftsområder og tar seg til rette i strandsonene. Strandsone med utsett/der de går i land og strandsone områdene der man går i land er viktige arealer på land.

Reiseliv: ofte mange sammenfallende interesser mellom reiseliv og friluftsliv, både med hensyn til naturkvaliteter, landskap, hvilke steder som er interessante, steder for utsett (båt, kajakk), parkering og toalett. Både reiseliv og friluftsliv kan bli en byrde for lokalbefolkningen om mange kommer til et sted som ikke er planlagt for besøk, jf parkering og toalett.

Klubben har kartfestet padlernes bruk av sjøområdene og viktige steder for utsett. Omtalte viktige naturkvaliteter ved områdene, som f.eks. områder som er lite preget av tekniske inngrep. Pekte på viktige områder for utsett. Disse kartene er spilt inn i prosessen. Har også pekt på to større unike padleområder. Mener de er unik i norsk sammenheng.

Forslag til arealer for havbruk – her har også det naturbaserte reiselivet og friluftslivet ofte sammenfallende interesser. Det gjøres mye bra på dette i kommunene, f.eks. Tromsø. Store prosesser som tar tid – mye bra på vei!

Visit Tromsø:

Europa har mest trafikk til vårt område og tror ikke at det vil endre seg når grensene igjen åpnes. Kanskje mer lokal og regional turisme. Vanskelig å si nå.

Stedsforvaltning og overbelastning av områder; bør få kartlagt bedre hvem som bruker ulike områder til hva; etablere et system for hvem som får benytte hvilke områder til hva og styre reiselivsaktørene mer. Ettersom det kun er en mindre andel av aktivitetstilbydere som er med i det organiserte reiselivet har man liten oversikt over hvem som benytter hvilket område til hva gjennom året. Mener det burde være et krav fra kommunene om at man skal være registrert for å få lov til å tilby aktiviteter. Da kunne man styrt reiselivet bedre og fått en bedre balanse i bruken. Det er viktig både for reiselivet og lokalbefolkningen at vi får en best mulig balanse. Struktur er viktig – der bedriftene er registrert. Kunne f.eks. være likt som fiskeriene; du får dine lisenser for å drive med opplevelsesturisme innenfor og de deler av naturen. Vanskelig å finne løsninger før vi får på plass en struktur med registrering av bedriftene og kart som viser aktiviteten.

Lokalsamfunnene er viktig for reiselivet. Turistene kommer hit for å oppleve kultur og kulturen finnes i lokalsamfunn der det bor folk. Reiselivet er også viktig for det lokale arbeidsmarkedet. Reiselivet ønsker at man skal være enig om den etableringen som skjer.

Unngå bruk av turister – bruk besøkende. Det er både internasjonale, nasjonale, regionale og lokalt bosatte besøkende. Planlegg for lokalt besøkende – dimensjonere for alle. Sosiale medier styrer i stor grad hvilke steder folk besøker. Mao folk vil reise til et sted selv om reiselivet ikke tilbyr en opplevelse der.

Enig i viktigheten av holdningskampanjer og betydning av god kunnskap om hvor den sårbar natur er. Men vil ikke nå ut til alle reiselivsbedriftene når under 25% er med i det organiserte reiselivet. Trenger hjelp fra det offentlige ift begrensninger til hva man har lov til å foreta seg i naturen. Så lenge det ikke er noen slike begrensninger er det fritt frem for alle til å benytte seg av allmenningen så lenge de har registrert en bedrift.

NHO Arktis:

Overordnet prinsipp for reiselivet er sameksistens, både med andre aktører men også med lokalsamfunnene. Reiseliv skaper også arbeidsplasser – også i distriktene – og drar inn skattepenger til kommunene. Også klar over voksesmertene som er nødvendig å ta tak i bl.a. gjennom dette planarbeidet.

Covid vil trolig på kort sikt bidra til et mer kortreist reiseliv, men når grensene åpnes vil det fortsatt være internasjonale turister. Kanskje færre fra de oversjøiske markedene til å begynne med. Jobber med å få bukt med de useriøse aktørene, herunder utenlandske aktører hvor ingenting legges igjen nasjonalt eller lokalt.

Ønsker mer retningslinjer for de bedriftene som har en naturbasert aktivitet. Fisketurisme – her har medlemsbedriftene stått i front for de innskrenkingene som har kommet. De ønsker ytterligere innskrenkinger sett i forhold til at må komme en godkjenningsordning for de bedriftene som

	<p>skal drive innenfor havfisketurisme. NHO tror også samme godkjenningsordning vil tvinge seg frem i forhold til annen bruk av naturen.</p> <p>Det må være mer kontroll av næringen, herunder Air B&B enn i dag, jf at kun en lav prosent av aktivitetstilbydere er medlemmer av det organiserte reiselivet.</p>
<p>Runde rundt bordet for å belyse ulike utfordringer og mulige løsninger knyttet til strandsone</p>	<p>Troms og Finnmark fylkeskommune:</p> <p>Viktig å se på funksjon og kvalitet på de plassene kommunene har igjen av tilgjengelig strandsone, definert gjennom SSB som tilgjengelige arealer med en helning på under 24-25 grader. Tromsø og Balsfjord er prosentandelen relativt lav.</p> <p>Balsfjord begynner å nærme seg Oslofjordkommunene når det gjelder tilgjengelige strandsonearealer. 37% tilgjengelig strandsone igjen, men hvordan er funksjonene og kvalitetene ved de tilgjengelige arealene. Avstand til vei, bebyggelse, næring, lys og lydskvalitet mv. Attraktive for overnatting? Trenger å jobbe mer med det detaljerte kartleggingen.</p> <p>Dispensasjonssøknader i strandsonen ligger nasjonalt på over 90%. Antall dispensasjonssaker tyder på at det ikke er gjort en god nok prosess i forkant, godt nok kunnskapsgrunnlag, satt av arealformål f.eks. med rekkefølgekrav og retningslinjer som forteller hva som kreves av de som ønsker å etablere seg i strandsonen. I områder som f.eks. settes av til reiselivsbedrifter bør man også vurdere helheten i bruken av området rundt; hvor er det tenkt at de skal gå, parkere, stidannelser, brukerkonflikter, fiske mv. Tiltakshaver bør tvinges til å løfte blikket.</p> <p>Grønnstruktur er tradisjonelt brukt i og rundt byer, må vurdere «hvor langt ut» man kan dra bruken. Vil se nærmere på dette lengre ut i prosessen.</p> <p>Det er foretatt få kartlegginger av landskap. INON kan brukes som en indikator. Hvor store skal landskaper være, hvilke virkemidler har man til å ivareta dem? Skal det være store hensynssoner? Samme for de frie siktelinjene – fra hvor/for hvem? Få attraktive strandsoner igjen – støy, lyd, siktelinje. Sumvirkninger av de tidligere attraktive områdene: vindmøller, elektrifisering, lys, lys, bilvei. Populære strender, nærmiljøfjørende rundt bebyggelsen, eller langs populære stier – må definere hvilke siktelinjer. Andre virkemidler enn arealformål som kan benyttes mht på å ivareta siktelinjene.</p> <p>Nærfriluftsområder knallviktig fokus som mange har fokus på. Arbeidet med Friluftslivets ferdselsårer viktig her.</p> <p>Balsfjord: Veien går relativt nær strandsonen mange plasser, veien går nær sjø, landbruk og mye hyttebebyggelse. Eksempel Aursnes: Sjøørret fiske, friluftsområde – foreslått avsatt til fritidsbebyggelse og hyttebygging (senere trukket ut). Bygges det hytter og man har reiselivsformål her og det ikke settes av tilstrekkelige områder til folk flest, så blir området raskt mindre attraktivt.</p> <p>Eksempelet med 37% tilgjengelig strandsone under 25 graders hellning (realistisk å kunne bruke) – der er grensa til bebyggelse satt til 50 meter.</p>

Økes grensen til bebyggelse til 150 meter (mulig å telte) – da vil nok prosentandelen droppe mye. Det gjør at det vil være et lite antall områder som i realiteten er gode arealer til friluftsliv/reiseliv og som vil benyttes mye. Desto viktigere å kartlegge og ivareta de arealene som er igjen.

Karlsøy er en øykommune med mye strandsoner. Mange av de samme problemstillingene – hva er de viktige arealene som bør ivaretas gjennom planarbeidet. Lite som er kartlagt i sjø.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark:

Grønnstruktur med bestemmelser for små områder. Store områder, så er det å anbefale hensynssoner. Bidrar gjerne med å se nærmere på konkrete arealer.

Viktig å ta vare på de små, ubebygde strandarealene inne i tettbebygde områder.

Grønnstruktur kan brukes. Viser til tegnereglene for kommuneplanens arealdel. Vil komme tilbake til dette lengre ut i arbeidet.

Vil komme tilbake til «hva er landskap av nasjonal verdi»?

Avgrensning av strandsonen: større veier er ofte en naturlig grense der de går nærmere enn 100 meter. I mer spredtbygde områder kan det godt være at man bør opprettholde 100 meters sonen. Der det er bebyggelse eller infrastruktur går det ofte en naturlig grense for strandsonen.

Anbefaler at strandsonen tas med i kystsonenplanen. Da vil man kunne bruke arealformålene for sjø i strandsonen på land. Da vil man få en lik bruk/arealformål i sjø og på land. Det kan være mulig å vurdere i og med at prosessene med KPA og Kystsonenplan går parallelt. Da betyr det ikke så mye om arealene planlegges i den ene eller den andre planen.

Forum for natur og friluftsliv Troms:

Akvakultur på land – ber om at man ser på transformasjonsområder som kan reguleres om til næringsområder slik at man ikke trenger å ta av uberørt natur. I tillegg bør man se på energistrukturen slik at det ikke er behov for å ta av uberørt natur rundt til kabler, anleggsveier mv. I planleggingen må man også se på og vurdere arealene utenfor, jf naturtype. Oppfordrer kommunene i planarbeidet om å se grå soner som kan transformeres.

Balsfjord: Ramsar-områder – Sørkjosleiran naturreservat fokusområde: hvilke hensyn man skal ta i Ramsar områdene avhenger av hvilke planer som ikke er på plass, f.eks. skjøtselsplaner. Hvordan kan vi bruke denne prosessen til å løfte Ramsar områdene i denne prosessen?

Ishavkysten friluftsråd

Foreslår en endring av arealformål fra Skulsfjord til Gåsvær. Brukes mye på land/sjø. Bør belyses ift endring til friluftsliv formål. Kanskje også utvide noen av de øvrige arealformål.

Tromsø Havpadleklubb

Strandsonen er viktig når vi kommer på land. Ubebygde områder viktig. Siktelinjer er viktig. Hvor mange vil bli forandret ved nye tiltak i sjø.

	<p>Balsfjord kommune</p> <p>Bra at friluftsområdene kartlegges. Ønsker et arbeidsmøte der vi tegner ned hva som finnes av gode arealer. Peker på flere viktige områder f.eks. utløpet av Tømmerelva (nærturområde med behov for parkering). Samarbeid med Ishavkysten om turmål, f.eks. på Malangseidet der det går en sykkelsti mellom Middagsbukta og Malangseidet hvor det ikke er noen vei-. På vei dit er det et fjærområde Stabolaheimen som bør ivaretas. Område med lite berøring og mange folk bruker dette området.</p>
<p>Veien videre</p>	<p>Prosjektleder sender ut et kart der arealer kommunene vil vurdere å endre arealformål til friluftsliv/natur/grønnstruktur fremgår. Dette gjelder arealer i tilknytning til strandsone og sjø.</p> <p>Prosjektleder sender ut et kart som indikerer viktige utsett for kajakk/båt og hvor det evt er parkering/toalett.</p> <p>Gruppen inviteres til å komme med eventuelle øvrige forslag til arealer den ønsker vurdert til arealformål friluftsliv, samt legge til viktige viktige utsett for kajakk/båt som mangler i kartet.</p> <p>Det er viktig å understreke at dette ikke er en friluftskartlegging. Friluftslivskartleggingen og arbeidet med kystsoneplanen er to ulike ting, selv om de bør sees i sammenheng. Friluftskartleggingen er en faglig kartlegging av friluftslivsområder basert på 13 kriterier etter Miljødirektoratets veileder M98-213. Dette utgjør et kunnskapsgrunnlag som benyttes bl.a. inn i arealplanlegging slik som Kystsoneplanen. Kommunene har indikert at de ser et behov for å revidere friuftskartleggingen. Dette er imidlertid en større prosess som må forankres politisk/i eget vedtak og som det må settes av egne ressurser til i kommunene. Dette forslaget tas derfor videre i en egen prosess utenom revisjonen av Kystsoneplanen.</p> <p>Vi ønsker imidlertid å gjennom denne prosessen verdivurdere de arealer som foreslås endret til friluftsliv etter kriteriene i friluftskartleggingen. Dette vil være et kunnskapsgrunnlag ifbm KU i planarbeidet. Samtidig vil dette arbeidet kunne inngå i revisjonen av friluftskartleggingen.</p> <p>Innspill knyttet til friluftslivets/reiselivets arealbruk vil kunne benyttes både ifbm kystsoneplanens/KPAenes avveining av ulike interesser i strandsone og sjøarealene – og spilles inn til prosessen med revisjon av friluftskartleggingen.</p> <p>Hvilke arealformål som best benyttes i friluftslivssammenheng følges opp av TFFK og Statsforvalter. Dette tas videre i en egen prosess.</p> <p>Prosjektleder innkaller til neste møte onsdag 24. februar 12 - 14</p>

Møtet avsluttet kl. 13.20	
---------------------------	--

Deltakere:

Forum for natur og friluftsliv Troms: Christine Myrseth

Ishavkysten friluftsråd: Tine Marie Valbjørn Hagelin

Tromsø Havpadleklubb: Bernt Bye

Visit Tromsø: Lone Helle, Inger-Lise Brones

NHO Arktis: Gunnar Nilssen

NHO Reiseliv Lokallag Tromsø, Poul-Henrik Remmer

Sametinget: Stine Benedikte Sveen

Statsforvalteren i Troms og Finnmark: Lars Smeland,

Troms og Finnmark fylkeskommune: Anne Øvrejorde Rødven, Eivind Høstmark Borge, Anita Irene Andresen

Verneområdestyret for Nordkvaløya-Rebbenesøya landskapsvernområde: Stine Emilie Nøding Hansen, Oddrun Skjemstad

Tromsø kommune – Ingrid Berthinussen (prosjektleder), Tone Hammer (plan), Robert Larsen (plan), Christine Dahl (friluftsliv), Bo Eide (klima- og miljø), Haakon Worum (næring), Tony Høgtun-Liafjell (næring)

Karlsøy kommune - May-Jorunn Corneliussen (plan), Nina Myrland (plan)

Balsfjord kommune - Jørgen Bjørkli (plan), Dag Tørstad (plan)

Tromsøområdet regionråd – Yngve Voktor

To unike padleområder:

